

Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут психології і педагогіки
Психолого-природничий факультет
Кафедра біології, здоров'я людини та фізичної терапії

Назва дисципліни	Концепція сталого розвитку
Загальна кількість кредитів та кількість годин для вивчення дисципліни	3,0 кредитів / 90 годин
Вид підсумкового контролю	Залік
Викладач (і) Прізвище, ім'я, по батькові	доц. Сяська Інна Олексіївна
Профайл викладача (ів) на сайті кафедри, соцмережі	http://kbmf-rshu.org.ua/
E-mail викладача:	syaskainna@gmail.com
Посилання на освітній контент дисципліни	http://kbmf-rshu.org.ua/
Мова викладання	українська
Консультації	<i>Очні консультації:</i> розклад присутності на кафедрі згідно з графіком консультацій <i>Он лайн- консультації:</i> розклад присутності викладача на спеціальному форумі (в інтернет мережах).

Цілі навчальної дисципліни

Основною метою навчальної дисципліни є: формування знань щодо теоретичних аспектів сталого розвитку. Дисципліна «Концепція сталого розвитку» забезпечує формування знань про оптимізацію і гармонізацію взаємовідносин людини і довкілля, створення теоретично обґрунтованих заходів по стабілізації та поліпшення екологічної ситуації в сучасних соціально-економічних умовах.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Концепція сталого розвитку» є:

- Сформувати у здобувачів вищої освіти стійкі знання про сталий розвиток.
- Навчити студентів комплексно підходити до вивчення актуальних проблем суспільства.
- Ознайомити студентів із прикладами застосування принципів сталого розвитку.

- Розглянути суть основних екологічних загроз економічної діяльності.
- Розкрити роль освіти у подоланні екологічної кризи й розвитку суспільства.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні набути таких **компетентностей**:

- ЗК01. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- СК10. Здатність до управління організацією та її розвитком.
- СК12. Здатність дослідити та визначити проблему, а також ідентифікувати обмеження, зокрема ті, що пов'язані з питаннями сталого розвитку, здоров'я і безпеки та оцінками ризиків.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Критично осмислювати вибрати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах.

ПРН 2. Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх рішення.

ПРН 5. Планувати діяльність організації в стратегічному і тактичному розрізах.

Передумови вивчення дисципліни для формування програмних результатів навчання та компетентностей

Ефективність засвоєння змісту дисципліни «Концепція сталого розвитку» значно підвищиться, якщо здобувач вищої освіти попередньо опанував матеріалом таких дисциплін як: Методологія і методи наукових досліджень, Управління навчальною і виховною діяльністю, Фінансово-економічне та правове забезпечення діяльності навчального закладу.

Мотивація здобувачів вищої освіти. Майбутній управлінець у галузі освіти, повинен розуміти, що будь-яка діяльність людини впливає на довкілля, а погіршення стану біосфери небезпечно для всього живого, включаючи людину. Це висунуло проблему збереження біосфери нашої планети. Всебічне вивчення існуючих проблем, взаємовідносин людини із навколишнім середовищем повинні забезпечити стратегічні підходи до вирішення як нагальних, так і перспективних планетарних проблем людства та здійснення відповідної просвітницької роботи серед населення, зокрема, учнівської і студентської молоді. Ключову роль у цьому відіграватиме формування високого рівня екологічної культури і розвиток екологічної освіти в інтересах сталого розвитку.

Спільна (групова) діяльність та самостійна діяльність здобувачів вищої освіти над теоретичним та практичним матеріалом навчальної дисципліни здійснюється в таких формах:

- вивчення теоретичного матеріалу, що викладений на лекційних заняттях та призначеного для самостійного опрацювання;
- індивідуальне та групове виконання навчальних завдань, розв'язування евристичних задач із реальної предметної області.

В якості навчально-методичного забезпечення самостійної роботи студентів використовується базова та додаткова література з дисципліни, інтернет-ресурси, матеріал лекцій, методичні рекомендації для виконання завдань практичних робіт та виконання самостійної роботи.

Перелік тем

Змістовий модуль 1. Основні поняття, етапи формування, принципи та складові концепції сталого розвитку

Тема 1. Формування концепції сталого розвитку. Основні поняття та визначення.

Практична робота 1. Історія виникнення і формування концепції сталого розвитку.

Тема 2. Глобальні екологічні, соціальні та економічні проблеми.

Практична робота 2. Вивчення індикаторів сталого розвитку: економічних, інституційних, соціальних, освітніх, екологічних.

Тема 3. Цілі, завдання, напрями запровадження концепції сталого розвитку.

Тема 4. Фактори ризику сталого розвитку.

Тема 5. Принципи сталого розвитку та можливості їх впровадження на різних ієрархічних рівнях.

Практична робота 3. Оцінювання індексів сталого розвитку.

Змістовий модуль 2. Стратегічна роль освіти в реалізації концепції сталого розвитку

Тема 6. Політика в галузі освіти в інтересах сталого розвитку.

Тема 7. Основні напрями реалізації базових принципів сталого розвитку в освіті України.

Тема 8. Етапи і зміст освіти в інтересах сталого розвитку.

Практична робота 4. Методичні підходи в системі освіти задля сталого розвитку.

Тема 9. Екологічна освіта і виховання як основа освіти задля сталого розвитку.

Практична робота 5. Сучасні форми і засоби формування екологічної компетентності школярів.

Тема 10. Екологічна освіта для сталого розвитку та екологічна культура, етика, свідомість.

ІНДЗ

Індивідуальне науково-дослідне завдання з курсу «Концепція сталого розвитку» передбачає підготовку презентацій по змістових модулях, що включає наступні види робіт за вибором студента:

- складання опорно-логічних схем відповідно до вивченого теоретичного матеріалу;
- підготовка та захист науково-інформаційних матеріалів;
- підготовка бібліографії стратегії сталого розвитку природи і суспільства.

Перелік питань, які виносяться на самостійне опрацювання

1. Доповіді «Римського клубу» та його роль у формуванні концепції сталого розвитку
2. Значення конференції «Ріо - 92» для впровадження концепції сталого розвитку
3. Глобальні зміни клімату та їх вплив на соціально економічну ситуацію в регіонах.
4. Збереження біорізноманіття та необхідність територіальної охорони.
5. Глобальні екологічні та економічні наслідки зменшення лісистості
6. Забруднення гідросфери, прогнози на майбутнє
7. Глобальні соціальні проблеми людства.
8. Політична криза, як фактор ризику сталого розвитку.
9. Тенденції природокористування.
10. Поводження з відходами – як першочергова загроза реалізації концепції сталого розвитку.
11. Цілі сталого розвитку.
12. Класифікація факторів ризику сталого розвитку.
13. Принципи сталого розвитку
14. Проблеми впровадження принципів сталого розвитку в систему освіти України.

Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна література:

1. Гринів Л.С. Екологічно збалансована економіка: проблеми теорії: Монографія. Львів, 2001. 240 с.
2. Екологічна освіта для сталого розвитку у запитаннях та відповідях: науково-методичний посібник для вчителів / за ред. О. І. Бондаря. Херсон : Грінєв Д.С., 2015. 228 с.
3. Мельник Л.Г. Основи стійкого розвитку: Навчальний посібник для післядипломної освіти. Суми, 2006. 383 с.
4. Методологія сталого розвитку: цивілізаційний контекст: монографія / В.Х. Арутюнов, С.І. Присухін, В.М. Свінцицький, Т.В. Глебова, Т.С. Пітякова, Т.М. Дерев'янка, В.І. Пустовойт. Київ: Нац. екон. ун-т ім. В.Гетьмана, 2010. 296 с.
5. Підготовка вчителів до викладання питань сталого розвитку. Навчально-методичні матеріали для викладачів вищих педагогічних навчальних закладів та системи післядипломної педагогічної освіти: Посібник / За ред. О.І.Пометун. Київ: Педагогічна думка, 2015. 120 с.

Додаткова література:

1. Аналіз сталого розвитку –глобальний і регіональний контексти: У 2 ч. / Міжнародна рада з науки (ICSU) [та ін.]; наук. кер. М.З.Згуровський. Київ: НТУУ «КПІ». 2009. Ч.2. Україна в індикаторах сталого розвитку. Аналіз. 2009. 200 с.

2. Соціально-економічний стан України: наслідки для народу та держави: національна доповідь / за заг. ред. В.М.Гейця. Київ: НВЦ НБУВ, 2009. 687 с.

3. Звіт з людського розвитку в Україні. Людський розвиток і європейський вибір України. Програма розвитку ООН в Україні. 2008. 110 с.

5. Кисельов М.М., Канак Ф.М., Гардашук Т.В. Методологія екологічного синтезу: єдність людини та природоохоронних аспектів. Київ: Наукова думка, 1995. 158 с.

6. Концепція національної системи освіти для збалансованого розвитку / О.І. Бондар, Т.В. Тимочко, Г.Б. Марушевський та ін. *Бібліотека Всеукраїнської екологічної ліги*. 2011. № 9. С. 15–19.

7. Моисеев Н.Н. Человек и ноосфера. Москва: «Молодая гвардія», 1990. 284 с.

8. Миркин Б.М., Наумова Л.Г. Устойчивое развитие: вводный курс: Учеб. пособие. Москва: Университетская книга, 2006. 312 с.

9. Програма дій «Порядок денний на ХХІ століття» / перекл. з англ.: ВГО «Україна. Порядок денний на ХХІ століття». К.: Інтелсфера, 2000. 360 с.

10. Трегобчук В. М. Концепція сталого розвитку для України. *Вісник НАН України*. 2002. № 2. С. 31 – 40.

11. Урсул А. Д., Демидов Ф. Д. Устойчивое социоприродное развитие: Учебное пособие. Москва: Изд-во РАГС, 2008. 330 с.

12. Устойчивое развитие: теория, методология, практика: учебник /под ред. Л.Г. Мельника. Сумы: Университетская книга, 2009. 1216 с.

13. Хотунцев Ю. Л. Экология и экологическая безопасность : Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. Москва: Издательский центр «Академия», 2004. – 480 с.

Інформаційні (інтернет) ресурси:

1. Кононенко О.Ю. Атуальні пролеми сталого розвитку. Навчально-методичний посібник. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.geo.univ.kiev.ua/images/doc_file/navch_lit/posibnik_Kononenko.pdf

2. Пилипко В.А., Боголюбов В.М., Піскунова Л. Е. Стратегія сталого розвитку. Навчальний посібник. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ecoacademy.org.ua/sites/default/files/theme_files/prylpko_ta_in_2008_posibn_strategiya_stalogo_rozvytku.pdf

3. Основи стратегії сталого розвитку. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://stud.com.ua/33546/ekologiya/osnovi_strategiyi_stalogo_rozvitku

4. Сталий розвиток: екологічна, соціальна, економічна складові. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://buklib.net/books/23305/>

5. Проекти концепції сталого розвитку України: можливість їх вдосконалення та застосування. Аналітична записка // Національний

інститут стратегічних досліджень. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1566/>

6. Стратегія сталого розвитку України на період до 2030 року // проект, текст документа. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: file:///C:/Documents%20and%20Settings/User/%D0%A0%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D1%87%D0%B8%D0%B9%20%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BB/D%20Project_Ukraine_version%203-2-1.pdf

Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Ноутбук чи персональний комп'ютер, мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет, інше обладнання (уточнити яке саме) з необхідним програмним забезпеченням для: комунікації та опитувань; виконання домашніх завдань; виконання завдань самостійної роботи; проходження тестування (поточний, модульний, підсумковий контроль).

Види та методи навчання і оцінювання

Код компетентності (згідно ОПП)	Назва компетентності	Код програмного результату навчання	Назва програмного результату навчання	Методи навчання	Методи оцінювання результатів навчання
ЗК01.	Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.	ПРН1.	Критично осмислювати вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах..	МН 1,2, 5, 6,7.	МО 3, 5, 7, 8.
СК10.	Здатність до управління організацією та її розвитком.	ПРН5.	Планувати діяльність організації в стратегічному і тактичному розрізах.	МН 1,2, 3,4,5.	МО 2, 3, 6, 9.
СК12.	Здатність дослідити та визначити проблему, також ідентифікувати обмеження, зокрема ті, що пов'язані з питаннями сталого	ПРН02.	Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх рішення.	МН 2, 5, 6,7.	МО 2, 4, 7, 8.

	розвитку, здоров'я безпеки оцінками ризиків.	і та			
--	--	------	--	--	--

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- МН1 – словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
МН2 – практичний метод (лабораторні та практичні заняття);
МН3 – наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);
МН4 – робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
МН5 – відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
МН6 – самостійна робота (розв'язання завдань);
МН7 – індивідуальна науково-дослідна робота.

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

- МО1 – екзамени;
МО2 – усне або письмове опитування
МО3 - колоквиум,
МО4 – тестування;
МО5 – командні проекти;
МО6 – реферати, есе;
МО7 – презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
МО8 – презентації та виступи на наукових заходах;
МО9 – захист лабораторних і практичних робіт;
МО10 – залік.

Система та критерії оцінювання

у Рівненському державному гуманітарному університеті

Результат освітньої діяльності здобувача вищої освіти оцінюється згідно Положення про оцінювання знань і умінь здобувачів вищої освіти РДГУ за такими рівнями та критеріями:

Суми балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік

90-100	A	відмінно	здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні здібності	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
82-89	B	дуже добре	здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
74-81	C	добре	здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, загалом самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, з-поміж яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
64-73	D	задовільно	здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, з-поміж яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	
60-63	E	достатньо	здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано

		складання семестрового контролю				
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів	Низький (рецептивно - продуктивний)	незадовільно	не зараховано

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювальні форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи; оцінка (бали) за виконання практичних завдань; оцінка (бали) за практичну діяльність; оцінка (бали) за участь у наукових конференціях, олімпіадах, підготовку наукових публікацій тощо.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти при вивченні дисципліни «Концепція сталого розвитку»

Поточне тестування та самостійна робота										Залік	Сума	
Модуль 1					Модуль 2							
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					Модуль 2 (ІНДЗ)	Залік	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10			
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	20*	10	100
Модульний контроль – 10					Модульний контроль – 10							

*Оцінювання ІНДЗ включає також заохочувальні бали студентам, які нараховуватимуться за такі види роботи і в такому обсязі:

- участь студента в роботі наукової конференції – 3 бали;
- видання тез доповіді чи наукової статті – 3-5 балів відповідно.

Оцінювання за видами діяльності

№ з.п.	Вид навчальної діяльності	Оціночні бали	Кількість балів
Т1	Виконання завдань практичних занять	3	5
	Виконання завдань самостійної роботи	2	
Т2	Виконання завдань практичних занять	3	5
	Виконання завдань самостійної роботи	2	
Т3	Робота на лекційних заняттях, конспекти лекцій	3	5
	Виконання завдань самостійної роботи	2	
Т4	Робота на лекційних заняттях, конспекти лекцій	3	5
	Виконання завдань самостійної роботи	2	
Т5	Виконання завдань практичних занять	3	5
	Виконання завдань самостійної роботи	2	
	Модульний контроль 1	10	10
Т6	Робота на лекційних заняттях, конспекти лекцій	3	5
	Виконання завдань самостійної роботи	2	
Т7	Робота на лекційних заняттях, конспекти лекцій	3	5
	Виконання завдань самостійної роботи	2	
Т8	Виконання завдань практичних занять	3	5
	Виконання завдань самостійної роботи	2	
Т9	Виконання завдань практичних занять	3	5
	Виконання завдань самостійної роботи	2	
Т10	Робота на лекційних заняттях, конспекти лекцій	3	5
	Виконання завдань самостійної роботи	2	
	Модульний контроль 2	10	10
	ІНДЗ	20	20
Разом		100	

Залік виставляється за результатами поточного, модульного контролю, виконання ІНДЗ та проводиться по завершенню вивчення навчальної дисципліни.

Політика дисципліни

При організації освітнього процесу здобувачі вищої освіти, викладачі, методисти та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу у РДГУ, Положення про академічну доброчесність, Положення про оцінювання знань і умінь здобувачів вищої освіти, Положення про практики, Положення про внутрішнє забезпечення якості освіти. Кожен викладач ставить здобувачам вищої освіти систему вимог та

правил поведінки здобувачів вищої освіти на заняттях, доводить до їх відома методичні рекомендації щодо виконання різних видів робіт. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність під час практичного заняття; (не)допустимість пропусків та запізень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття; несвоєчасне виконання поставленого завдання.

Політика доброчесності

Здобувач вищої освіти виконуючи самостійну або індивідуальну роботу повинен дотримуватись політики доброчесності. У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувача вищої освіти він отримує незадовільну оцінку і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі.